

Инсон ва қонун

www.hudud24.uz

2022 йил 15 февраль
сешанба
№ 06 (1314)

www.hudud24.uz
insonvaqonun@adliya.uz
fb.com/hudud24official/
t.me/hudud24official/

Мурожаат

НАМАНГАН вилояти ҳокими-нинг 2020 йил 8 апрелда “Кам таъминланган, ногиронлиги бўлган ва боқувчисини йўқотган оилаларга уй-жой бошланғич тўловини тўлаб бериш тўғрисида”ги фармойиши чиқди. Шунга асосан 2021 йил 7 май куни Наманган шаҳар ҳокимлигида кўп қаватли уй-жойлар учун бошланғич тўловни тўлаб бериш тўғрисидаги аризалар кўриб чиқилди.

ИККИ КУННИ

ИККИ ЙИЛГА
ЧЎЗМОҚЧИМИСИЗ, ЖАНОБ
БАНКИР?

Ҳурматли “Инсон ва қонун” газетаси таҳририяти!

Йиғилиш баёнида кам таъминланган, уй-жойга муҳтож, оғир ижтимоий вазиятга тушиб қолган фуқаро сифатида менга Наманган шаҳар “Юксалиш” мавзеси, “Давлатобод” маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудида жойлашган 31-уй, 13-хонадонни бир ой муддат ичида нотариал расмийлаштириш ҳақида қарор қабул қилинган эди.

Ҳужжат ишлари якунига етгач, банк ходимлари уй тижорат нархида берилишини маълум қилишди. Аввалига 7 фоизли уй 17 фоизга кўтарилганига жуда хафа бўлдим, рози бўлмадим. Кейин уйга муҳтожлигим учун, ноилоҳ, кўндим. Мана энди орадан шунча муддат ўтаяпти ҳамки, банкдагилар “уйга ресурс йўқ, қачон пул ажратилса, кўчишингиз мумкин”, дейишдан нарига ўтишмаяпти. Ваҳоланки, бу уй 2020 йилда ўз эгаларига топширилган. Мен эса, ҳамон сарсон-саргардонман. Тўрт йилдан буён ўғлим билан ижарама-ижара кўчиб юрибмиз.

Қарорда кўрсатилган уйни тезроқ олишим учун менга амалий ёрдам берсангиз.

Дилором ЭРГАШЕВА,
Наманган шаҳри

ТАҲРИРИЯТДАН:

Наманган шаҳар ҳокими раислик қилган 2021 йил 7 майдаги йиғилиш баёни қарорида ишчи гуруҳ аъзолари ҳамда “Ипотека банк” АТИБ вилоят филиалига 2 кун муддатда Наманган шаҳридаги “Юксалиш” маҳалласидаги уй-жойни ва

бошланғич тўлов маблағини белгиланган тартибда фуқаро Дилором Эргашевага бириктирилишини ҳамда расмийлаштиришни таъминлаш юклатилган. Аммо орадан 9 ойдан ортиқ вақт ўтган бўлса ҳамки, бу муаммо ўз ечимини топмаяпти.

“Ипотекабанк” Наманган вилоят филиали мутасаддилари “Мижоз банк учун эмас, банк мижоз учун”, деган шиорни унутиб қўйганга ўхшайди.

Мижознинг ишончини йўқотган вилоят филиали мансabdорлари-

нинг мазкур ҳолат бўйича ҳаракатларини Республика “Ипотекабанк” АТИБ раҳбарияти ўз назоратига олишига ва тез кунда таҳририятга бу эътиборсизликка барҳам берилгани ҳақида хабар йўллашига умид қиламиз.

Замондошимиз

ҚАЛБИДА САМИМИЯТ МАВЖ УРГАН ИНСОН

ёхуд ҳам одам,
ҳам олим
бўлган раҳбар
ҳақида...

ШУНДАЙ инсонлар борки, мазмунли умр йўли ва одамийлик фазилатлари билан барчага ҳаётний ибрат бўлишади. Замондошлари қалбидан чуқур жой эгаллашади. Ўз даври ва келажак авлод учун муносиб сиймога айланишади.

Ана шундай азиз инсонлар ҳақида сўз кетганда, таниқли ҳуқуқшунос Мирза-Улуғбек Абдусаломов ҳам кўз олдимизда гавдаланади.

2-БЕТ

ТОШКЕНТ

МИРОБОД туман халқ таълими бўлими ходими Ш.М. замонавий ахборот технологиялари ва коммуникацияларни жорий қилиш ва ривожлантиришга масъул бўлган ходимларга бериладиган ҳар ойлик устама миқдори ходим лавозим маошидан 100 фоиздан кам бўлмаган миқдорда тўланиши лозим бўлса-да, унга устама тўланмай келаётганлигини билдириб, ушбу масалада туман адлия бўлимидан амалий ёрдам беришни сўраган.

ИШ БАЖАРИЛСА-Ю, ҲАҚ ТўЛАШ ПАЙСАЛГА СОЛИНСА...

Ўрганиш жараёнида фуқаро Ш.М. туман халқ таълими бўлими мудирининг тегишли буйруғига асосан бўлимнинг таълим жараёнига ахборот технологиялари ва коммуникацияларни жорий этиш шуъбаси методисти лавозимига тайинланганлиги, у билан иш берувчи ўртасида меҳнат шартномаси тузилганлиги, аммо унга туман халқ таълими бўлими томонидан АКТ ходими сифатида ҳар ойлик лавозим маошига 100 фоиз қўшимча устама тўлаб берилмаганлиги маълум бўлди.

Бундан ташқари, туман халқ таълими бўлими томонидан 2021 йил 21 декабрда тақдим этилган маълумотларга кўра, ходимга 2020 йил январь ойдан бошлаб 45 миллион 348 минг 421 сўм миқдорда қўшимча устама пули тўлаб берилиши лозим бўлса-да, бўлим томонидан 2021 йилнинг 1 декабрь ҳолатига ушбу тўловдан 33 миллион 733 минг 421 сўм миқдорда қарздорлик қолган.

Президентимизнинг 2018 йил 19 февралдаги “Ахборот технологиялари ва коммуникациялари соҳасини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармонида 2018 йил 1 июндан бошлаб давлат органлари ва бошқа бюджет ташкилотларининг замонавий ахборот технологиялари ва коммуникацияларини жорий қилиш ва ривожлантиришга масъул бўлган ходимларига бериладиган ҳар ойлик устама миқдори ходим лавозим маошидан 100 фоиздан кам бўлмаган миқдорда белгиланиши лозимлиги белгиланган.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, туман адлия бўлими томонидан туман халқ таълими бўлими ҳисобидан фуқаро Ш.М. фойдасига 33 миллион 733 минг 421 сўм иш ҳақидан қарздорлигини ундиришни сўраб, фуқаролик ишлари бўйича Миробод туманлараро судига даъво аризаси киритилди.

Суднинг 2021 йил 28 декабрдаги суд буйруғига асосан туман халқ таълими бўлимидан ходим фойдасига 2020 йил январь ойдан 2021 йил декабрь ойига қадар жами 33 миллион 733 минг 421 сўм миқдорда иш ҳақини ундириш белгиланди.

Илҳом ЮСУПОВ,
Миробод туман адлия бўлими бошлиғи

БУХОРО

Аниқланишича, шаҳардаги О.Эшоннов кўчасида жойлашган 717 кв.метрдан иборат 2 қаватли савдо мажмуаси Н.Қодировга вилоят Давлат мулкни бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бошқармасининг 1996 йил 13 июндаги 2138-сонли ва 1996 йил 16 январдаги 1903-сонли давлат ордерлари, кадастр идорасининг 2007 йил 2 июлдаги ҳамда 2008 йил 27 февралдаги гувоҳномаларига асосан тегишли бўлган.

Бухоро шаҳар ҳокимининг 2018 йил 4 декабрдаги “Қайта қуришга рухсат бериш тўғрисида”ги 3821-сонли ва 2018 йил 27 декабрдаги 4123-сонли қарорлари асосида мазкур савдо дўкони бузилиб, 512 кв.метр ер участкасида бош режага мувофиқ, тасдиқланган лойиҳа асосида савдо ва маиший хизмат кўрсатиш ҳамда юқори қаватларида меҳмонхона ва кўп хонадонли турар-жой биноси қуришга рухсат берилган.

Шунингдек, Бухоро шаҳар ҳокимининг 2018 йил 17 декабрдаги 3969-сонли қарори билан Н.Қодировга Бухоро шаҳридаги А.Жомий кўчаси худудидан биринчи қаватида савдо ва маиший хизмат кўрсатиш ҳамда юқори қаватларида кўп хонадонли турар-жой биноси қуриш учун 245 кв.метр ер участкаси ҳам доимий фойдаланиш ҳуқуқи билан ажратилган.

Аммо, Олий суднинг Маъмурий ишлар бўйича судлов ҳайъатининг 2021 йил 25 августдаги қарори билан Бухоро туманлараро маъмурий судининг 2021 йил 19 майдаги, вилоят маъмурий суди апелляция инстанцияси судининг 2021 йил 2 июлдаги қарори бекор қилиниб, Бухоро шаҳар прокуратурасининг давлат манфаатида шаҳар ҳокимлигининг қарорини ҳақиқий эмас, деб топиш ҳақидаги қарори қаноатлантирилиб, шаҳар ҳокимининг 2018 йил 17 декабрдаги

Фуқаро Н.Қодировнинг Бухоро шаҳридаги О.Эшоннов (ҳозирги “Ҳофиз Таниш Бухорий”) кўчасида жойлашган 717 кв.метрдан иборат 2 қаватли савдо мажмуаси — эски “Болалар дунёси” дўкони бузилганлиги, аммо компенсация пулини ололмаётганлиги юзасидан амалий ёрдам сўраб қилган мурожаати Бухоро шаҳар адлия бўлими томонидан ўрганиб чиқилди.

ДўКОНИДАН АЙРИЛГАН КОМПЕНСАЦИЯДАН ҲАМ ҚУРУҚ ҚОЛМОҚДА

3969-сонли қарори бекор қилинган.

Оқибатда Н.Қодировнинг 2 қаватли савдо мажмуаси биноси бузилган бўлса-да, қўшимча тарзда ер майдони ҳам ажратилмаган, компенсация ҳам тўланмаган бўлиб, тақдим қилинган маълумотларга кўра, “ВВЕК” консалтинг компаниясининг 2019 йил 31 мартдаги баҳолаш ҳисоботида асосан, бузилган бино 1 миллиард 862 миллион 47 минг 690 сўмга баҳоланган.

Ваҳоланки, Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 16 ноябрдаги 911-сонли қарори билан тасдиқланган “Ер участкалари олиб қўйилиши ва олиб қўйилаётган ер участкасида жойлашган кўчмас мулк объектлари мулкдорларига компенсация бериш тартиби тўғрисида”ги Низомнинг 41-бандида олиб қўйилган ер участкасида жойлашган кўчмас мулк объектларининг бозор қиймати, кўчи-

риш билан боғлиқ харажатлар, жисмоний ва юридик шахсларнинг бой берилган фойдаси, қонун ҳужжатларида ёки келишувда назарда тутилган бошқа харажатлар ва зарарлар компенсация қилиб берилди, деб белгиланган. Ҳатто ўзбошимчилик билан қурилган уй-жой, ишлаб чиқариш ва бошқа бинолар ва иншоотларнинг қиймати ҳам қопланиши лозимлиги қайд этилган.

Хуллас, шаҳар адлия бўлими томонидан фуқаро Н.Қодировнинг Бухоро шаҳридаги “Ҳофиз Таниш Бухорий” (собиқ О.Эшоннов) кўчасида мавжуд бўлган ва бузилган 2 қаватли савдо дўкони учун белгиланган тартибда компенсация тўловини амалга оширишни сўраб, Бухоро шаҳар ҳокимлигига тақдимнома киритилди.

Абдурахимхўжа БАФАЕВ,
Бухоро шаҳар адлия бўлими бошлиғи

СИРДАРЁ

11 ой

РАҒБАТЛАНТИРИШ ПУЛИНИ ОЛМАГАН “МАДАНИЯТ”ЧИЛАР

ПРЕЗИДЕНТИМИЗНИНГ 2020 йил 26 майдаги “Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарори ижроси Гулистон шаҳар адлия бўлими томонидан мониторинг қилинди.

Аниқланишича, шаҳар маданият бўлимининг масъул ходимларига нисбатан ҳар ойлик озиқ-овқат, йўлқира харажатлари ҳамда кўп йиллик меҳнати учун рағбатлантириш пуллари тўланиши юзасидан берилган маълумотномага асосан 2021 йил январь-ноябрь ойлари учун Г.Каримовга — 15 миллион 652 минг 608 сўм, С.Тўхтаевга — 14 миллион 567 минг 100 сўм, И.Каримовга — 14 миллион 567 минг 100 сўм, М.Мусаевга — 11 миллион 922 минг 504 сўм миқдордаги тўловлар юқоридаги қарор талабларига зид равишда тўлаб берилмаган.

Шунингдек, Гулистон шаҳрида истиқомат қилувчи фуқаро А.Файзуллаевнинг “Гулистон экстракт ёғ” акциядорлик жамиятидан охириги уч ой давомида иш ҳақини ололмаётганлиги ҳақидаги мурожаати ҳам ўрганилиб, А.Файзуллаевга 10 миллион 14 минг 123 сўм иш ҳақи тўлаб берилмаганлиги аниқланди. Тегишли ҳужжатлар тўпланиб, фуқаролик ишлари бўйича Гулистон туманлараро судига даъво аризаси киритилди. Суднинг буйруғига кўра қайд этилган сумма фуқаро фойдасига ундирилди.

Худди шу тартибда “Гулистон экстракт ёғ” акциядорлик жамиятида ишлаётган Х.Абдуллаевга 8 миллион 664 минг 612 сўм, Н.Абдужаббаровга 17 миллион 72 минг 908 сўм, Ш.Тажиббаев фойдасига эса, 12 миллион 919 минг 640 сўм ойлик иш ҳақлари ундириб берилди.

Назар ҚАРШИБОВ,
Гулистон шаҳар адлия бўлими бошлиғи

ХОРАЗМ

ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ ҲАҚҚИ УНДИРИЛДИ

ҲАЗОРАСП туман адлия бўлими томонидан туман халқ таълими бўлимига қарашли умумий ўрта таълим мактабларида ишловчи 12 нафар хорижий тил ўқитувчисининг Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 19 майдаги “Ўзбекистон Республикасида хорижий тилларни ўрганишни оммалаштириш фаолиятини сифат жиҳатидан янги bosқичга олиб чиқиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарори юзасидан СИ даражадаги ёки унга тенглаштирилган мос даражадаги халқаро тан олинган сертификати юзасидан устамалар тўланиши бўйича қилган мурожаати ўрганилди.

Ўрганиш натижасига кўра, мурожаат юзасидан фуқаролик ишлари бўйича Богот туманлараро судига даъво аризаси киритилиб, суднинг қарорига асосан СИ даражадаги халқаро тан олинган сертификатига эга бўлган 12 нафар хорижий тил ўқитувчиларига тўланиши лозим бўлган 69 миллион 525 минг 49 сўм миқдордаги устама пули тўлаб берилиши таъминланди.

Шоназар ЯҚУБОВ,
Ҳазорасп туман адлия бўлими бошлиғи

Эзгу орзулар ва янги режалар билан Тошкент Давлат университетининг юридик факультетига ўқишга қабул қилиндим. Сиртки таълимда ўқиган кезларимдаёқ прокуратура соҳасига қизиқдим ва устозларимдан соҳанинг сир-асрорларини ўргандим.

Учкўрғон туман прокуратурасида илк бор 1980 йилда фаолият бошлаган вақтимда хотин-қизлар деярли йўқ эди. Аёл кишининг ҳуқуқшунос бўлиши, айниқса, прокуратура тизимида ишлаши бу ўзбек менталитети учун ёт эди.

Бироқ, ўша вақтдаги орзуим ва қатъиятим сабаб бир қатор чигиринлардан ўтдим. Ва соҳада жон фидолик билан ишлашга киришиб кетдим. Албатта, аёл киши не-не синовларга дош бериши мумкин. Қачонки, унга меҳр берилса, тўғри йўл кўрсатилса, у жамият учун жонини ҳам фидо қилиши табиий.

Бизнинг ўзбек аёллари нафақат заифа, балки ўзининг ожиз жиҳатлари билан ҳам кўп нарсага кўз юмади. Буни ўтган йилларда яшаб ўтган момоларимиз қисмати ҳам тарих бўлиб сўзлайди.

Бироқ бугун замон бошқача, қарашлар, истаклар ва ҳатто талаб ҳам ўзгарган. Бугун хотин-қизлар жамиятнинг бир бўлаги, бугун уларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари конституциявий нормалар билан мустаҳкамланган ва ҳимоя қилинмоқда.

КАСБИМ — ҒУРУРИМ, ЖАМОАМ ЭСА, ИККИНЧИ ОИЛАМ

Айни вақтда ўз касбим менинг ғуруримга айланиб улгурган, десам муболаға бўлмайди. Бош прокуратура менинг иккинчи ватаним. Чунки, умримнинг деярли кўп қисми шу даргоҳда ўтади. Касбдошларим ҳам менинг оила аъзоларимдек бўлиб кетган. Биз бир жамоа, бир оила бўлиб ҳизмат қиляпмиз ва айни мақсадларимиз ҳам гендер тенгликни таъминлаш билан муштарак.

МЕНГА ҳуқуқшунослик касби болалиқдан қон-қонимга сингган десам, адашмайман. Чунки, одамлардаги қатъият, ростгўйлик, ваъдага вафо қилиш ва энг асосийси самимийлик каби хислатларни чуқур ҳурмат қилар эдим. Ҳаттоки, ўша вақтдаги устозларим отам, онам, Исоқжон Раҳматуллаев ва кўплаб бошқа устозларимга жуда ҳавас қилардим.

ИЛМДАН ХАБАРДОР ҲЕЧ БИР КИШИ АЁЛ ҲУҚУҚИНИ ПОЙМОЛ ҚИЛМАГАН

Илк фаолиятимни бошлаган кезларимда саноқли хотин-қизлар тизимда фаолият юритган бўлса, ҳозир сафимиз анчайин кенгайган. Прокуратура органларида ишлаб келаётган аёлларнинг мамлакатда қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш йўлидаги меҳнатлари, улар қайси вазифаларда бўлишларидан қатъи назар, қадрлиниб келинмоқда.

Айни вақтда тизимимизда 1 минг 348 нафар хотин-қизлар фаолият юритаётган бўлса, шундан 40 нафари юқори лавозимларда ишлаб келмоқда. Улар билан ҳар куни суҳбатлашамиз, маслаҳатлашамиз, ҳатто бир-биримизга кўмак ҳам берамиз.

ГЕНДЕР ТЕНГЛИК НИМАЛИГИНИ АЁЛ СИФАТИДА ҲИС ҚИЛАМАН

Бугунги кунда гендер тенглик туфайли ижтимоий ҳаётда аёллар кириб бормаган соҳа қолмади ҳисоб. Бош прокурорнинг 2020 йил 18 февралдаги фармойиши билан прокуратура органларида гендер тенгликни таъминлаш масалалари бўйича

комиссия тузилди ва комиссияга мени раис этиб тайинлашди.

Комиссияни тузишдан кўзланган мақсад прокуратура органлари ва муассасалари, Бош прокуратура ҳузурида Иқтисодий жиноятларга қарши курашиш департаменти ва Мажбурий ижро бюроси органларида хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни яратиш, шунингдек, бу соҳадаги давлат сиёсатини амалга ошириш ҳисобланади.

Биз — комиссия аъзолари хотин-қизларни ижтимоий кўллаб-қувватлаш, уларнинг муаммоларини “Аёллар дафтари”ни юритиш орқали ҳал этиш, оғир ижтимоий вазиятга тушиб қолган хотин-қизларга, тадбиркор ва тадбиркорлик қилиш истагини билдирган аёлларга амалий-ҳуқуқий ёрдамларни берайпмиз.

Айни вақтга қадар ишсиз, ногиронлиги бўлган, боқувчисини йўқотган, уй-жой, тиббий, ҳуқуқий ёки психологик ёрдам курсатиш учун 450 минг 900 нафардан зиёд хотин-қизлар “Аёллар дафтари”га киритилган бўлса, шундан 49 мингдан зиёд

хотин-қизларга ҳуқуқий ёрдам кўрсатилди.

Уларнинг муаммоларини ҳал этиш, ижтимоий кўллаб-қувватлаш борасида ўтган йилнинг ўзида Сурхондарё, Фарғона, Тошкент ва Навоий вилоятлари ҳамда Тошкент шаҳрида сайёр қабуллар ўтказдик.

Шу ўринда мени яна бир нарсаси қувонтиради. Яъни, соҳада амалга ошираётган ишларимизни халқаро даражадаги ташкилотлар ҳам алоҳида эътироф этмоқда.

Шу каби, 2021 йил 26 ноябрь, 15, 16, 17 декабрь кунлари БМТ Хавфсизлик Кенгаши ҳамда БМТ тараққиёт дастури билан ҳамкорликда конференциялар ўтказдик, аёлларга нисбатан зўравонлик

ва тазйиқнинг ҳар қандай кўринишига барҳам бериш борасида амалга оширилган ишларимиз муҳокама қилинди ва улар билан тажриба алмашдик.

Шундай экан, Гендер тенглик, дея аллақандай мезонларни кўрсатаётганларга бир аёл сифатида айтгим келади. Бизда илмдан хабардор ҳеч бир киши аёл ҳуқуқини поймол қилмаган, аксинча, унинг имтиёзларини тушунтира билган. Биз эса, мана шу имтиёзларни жамиятимизнинг барча хотин-қизларига қўллашни мақсад қилганмиз. Зеро, аёлга тегишли ҳар қандай муаммо долзарбдир.

**Светлана АРТИКОВА,
Ўзбекистон Республикаси
Бош прокурори ўринбосари**

ДУНЁ харитасида мавжуд давлатлар қонунчилигида ҳамда инсон ҳуқуқларида оид халқаро ҳужжатларнинг барчасида демократик талаб сифатида хотин-қизлар ва эркаклар тенг ҳуқуқлилиги таъминли акс эттирилган. Бу эса, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда инсон ҳуқуқлари ва асосий манфаатлари устуворлиги тан олиними ҳамда улар сўзсиз таъминланиши ҳар бир давлатнинг вазифаси эканлигини англатади.

АЁЛ ЭЪЗОЗЛАНГАН ЖАМИЯТДА ТАРАҚҚИЁТ ВА МАЪНАВИЙ ЮКСАЛИШ БЎЛАДИ

Миллий ва маданий анъаналаримизга, фуқаролар ва турли ижтимоий гуруҳларнинг ҳуқуқ ва манфаатларига мос келадиган, уларни таъминлаш кафолатланадиган асл демократия ва ижтимоий адолатга эришиш демократик давлатимизнинг асосий мақсадларидан биридир. Инсонпарвар демократик ҳуқуқий давлат куриш катта сиёсий аҳамиятга молик вазифадир. Бу эзгу мақсадга эришиш йўлида мамлакатимизда кенг

кўламли ислохотлар олиб борилмоқда.

Конституциямиздаги ҳуқуқий тамойиллар инсон манфаатларининг олий қадрият эканлигини ўзида акс эттиради. Буни, айниқса, демократизм, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳурматлаш, халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этилган қоидалари ва нормаларининг амал қилиши, Конституция ва қонунлар устуворлигини таъминлаш, тенг ҳуқуқлик, мулкнинг барча шаклларидаги тенг-

лиги, одил судлов тамойилларида кўриш мумкин. Конституциямизда тенг ҳуқуқлик тамойилининг мавжудлиги Ўзбекистонда илк мустақил давлатчиликка тамал тоши қўйилган йиллардаёқ инсон ҳуқуқлари ва асосий эркинликларининг ажралмас қисми ҳисобланган тенглик масаласини ҳам долзарб эканлигини акс эттирди.

Мамлакатимизда хотин-қизлар ва эркаклар тенг ҳуқуқчилигини таъминлаш, уларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини тенг ҳимоя қилиш, соғлиғини мустаҳкамлаш ҳамда уларга муносиб меҳнат ва турмуш шароитини яратиш, ижтимоий-маиший шароитларини яхшилашда тенг имкониятлар яратиш, сиёсий майдонда тенг иштирокини таъминлаш ва бошқа қатор долзарб масалаларда кенг кўламли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Хотин-қизларнинг қонуний манфаатларини таъминлаш, қобилият ва салоҳиятини рўёбга чиқариш, оналик ва болалиқни ҳимоя қилиш, уларнинг жамият ҳамда ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги фаоллигини кучайтириш каби кўплаб масалалар давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири сифатида белгиланган.

2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясининг устувор вазифалари қаторида аёлларнинг ижтимоий-сиёсий

фаоллигини ошириш, давлат ва жамиятдаги ролини мустаҳкамлаш, иқтисодий мустақиллигини ошириш ҳамда аёллар ва ёшларни, айниқса, қишлоқ жойларида яшовчилар бандлигини таъминлаш белгиланди ва бу борада режалар ишлар амалга оширилди.

Мамлакатимизда хотин-қизлар ва эркаклар ўртасида тенгликни мустаҳкамлашга қаратилган бир қатор ислохотлар амалга оширилмоқда. Гендер тенглик бўйича қонунчилик такомиллаштирилмоқда. 2019 йил 2 сентябрь куни “Хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисида”ги, шунингдек, “Хотин-қизларни тазйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида”ги қонунлар қабул қилинди. Бу эса, аёлларнинг жамиятдаги ўрни ва нуфузини янада оширишга ҳизмат қилиб, хотин-қизлар ва эркаклар ўртасида тенг ҳуқуқчилиқни мустаҳкамлашга қаратилган давлат сиёсати амалга оширилаётганлигини амалда тасдиқлади.

Хулоса қилиб айтганда, мақсадимиз — ижтимоий адолат ҳамда гендер тенгликни таъминлашдир. Зеро, аёл эъзозланган жамиятда тараққиёт ва маънавий юксалиш бўлиши исбот талаб қилмайдиган ҳаётий ҳақиқатдир.

**Мансур КАРИМОВ,
Урганч туман юридик хизмат
кўрсатиш маркази бош
юрисконсулти**

Адолатли ечим

ҲАЗРАТИ Умар розияллоху анху Амр ибн Ос розияллоху анхуни Мисрга ҳоким қилиб жўнатаётган пайтларида ўрталарида шундай суҳбат бўлиб ўтди:

- Агар олдинга ўғри келса, нима қиласан?!
- Унинг қўлини кесаман!
- Агар менинг олдимга қорни оч келса, сенинг қўлингни кесаман!

Шам давлатнинг моли-ку!

Умар ибн Абдулазиз ҳузурларига баъзи ўлкалардан элчи ва волийлар ташриф буюрди. Улар тунда Умар ибн Абдулазизнинг эшига олдида тўхтаб, тақиллатишди. Эшикбон чиққан эди, улар: “Мўминлар амирга: эшик олдида фалон шаҳардан элчи ва волийлар келишди, дея хабар беринг, деб айтишди. Эшикбон кириб, бу ҳақида Умарга хабар берди. Эндигина ётоққа ҳозирланаётган халифа қайтиб жойига ўтирди-да, “киришига изн бер”, деди. Элчи киргач, Умар йўғон шамчирокни олиб келишни буюрган эди, у олиб келиб, ёқиб қўйилди. Элчини ўтқазиб, ўзи ҳам ўтирди. Кейин ўша шаҳар аҳволини, ундаги мусулмон ва зиммийлар аҳволи ҳамда ишбошилар хулқини сўради. Нархлар қандай? Муҳожир ва ансорлар, мусофирлар ва камбағалларнинг ҳақи тўлиқ тўланаптими? Бирор бир шикоятчи борми? Бирор кишига зулм қилинмаяптими?” деган саволлар берилди.

Элчи барча саволларга жавоб бериб бўлгач:

— Эй мўминлар амири, аҳволингиз қалай, соғлигингиз, аҳли аёлингиз, хонадон аҳлигингиздаги барча яхши юрибдимми? — деб сўраган эди, Умар ибн Абдулазиз шамни пуфлаб ўчириб, хизматкор болага бошқа шамчирок олиб келиб, уни ёқишни буюрди. Хизматкор шамчирокни ёқгач, Умар:

— Энди хоҳлаган нарсангни сўрайвер, — деганди, элчи яна аҳволи, оила-аъзо ва хонадонлари ҳақида сўради. Кейин ўчирган шамчирокларидан ажабланиб:

— Эй мўминлар амири, аввал қилмаган бир ажойиб ишни қилдингиз? — деган эди, Умар:

— У нима экан? — деди. Элчи: — Мен гапирганимда шамчирокни ўчириб, бошқасини олиб келтириб ёққанингиз, — деди. Шунда Умар:

— Эй Абдуллоҳ! Аввалги ёққан шамчирок Аллоҳнинг моли ва мусулмонларнинг мулкидан эди. Сен умуммусулмонлар аҳволи ва эҳтиёжи ҳақида сўраганингда ўша шамчирокни ёққан эдим. Сўнгра ўзим ва оиламга хос савол берганингда мусулмонлар мулкидан бўлган чирокни ўчириб қўйдим, — деб жавоб берди.

Бу ривоят моҳиятига жиддий эътибор қаратинг. Бу — давлат мол-мулкига нисбатан қанчалик эҳтиёкорлик билан муносабатда бўлиш лозимлигига яққол мисол. Ҳатто арзимас қийматга эга бўлган оддийгина шамдан шахсий манфаати йўлида фойдаланишни гуноҳ деб билишган.

Бугун-чи?! Раҳбар лавозимидаги судьялар ўзига бириктирилган давлат мулкига қандай муносабатда? Давлат томонидан ажратилаётган хизмат ресурсларидан фақат давлат манфаати учун фойдаланаяптими? Минг афсуски, бунга барча “ҳа” деб жавоб бера олмайди.

Аёз исмли бир қул тақдир бўлиб, Султон Маҳмуднинг хизматкори бўлибди. Султон қўлининг одоб-ахлоқини кўриб, уни яхши кўриб қолибди. Шунчалик ишончини қозонибдики, бутун салтанатнинг хазинабони этиб тайинлаиб, саройнинг барча хазина-бойликлари унга топшириладиган бўлибди. Бу ҳолатни кўрган саройдагиларнинг баъзилари бунга ҳасад қилишибди.

Ҳасад ва кибрлари туфайли “шундай оддий бир қулга бунчалик катта мавқе берилиши”ни ва ўзларининг шу даражада ҳам обрўлари йўқлигини ўзларига сингдира олмабдилар. Ҳолат шундай давом этгач, Султонга ҳар куни, ҳар хил баҳона билан Аёздан шикоят қила бошлашибди. Унинг обрўини тушириш учун қўлларидан келган ҳамма йўлни синаб кўришибди.

Кунларнинг бирида Султоннинг ҳузурда бир сарой аъёни иккинчисига: “Қул Аёз хазинага тез-тез қатнайдиган бўлиб қолди, биласанми? Менимча, у гавҳарларимизни ўғирлаб юрибди. Бунга аминман”, дебди.

Буни эшитган Султон қулоқларига ишонмай, “Ҳақиқатан ҳам шундаймикин, шундай бўлса ўз кўзим билан кўрайин” деб, хазина хонаси деворига кичкинагина тешикча тештирибди. Шундай қилиб, ичкарида бўлаётган нарсаларни томоша қилишни бошлабди.

Кеч тушибди, қул секин сарой хазинасига бориб, эшикни ҳам билдирмасдан ёпиб ичкарига кирибди. Султон қулнинг сандиқ олдида яқинлашганини кўрибди. У ерда

Султонга дарс берган қул

яшириб қўйгани кичкинагина тугун экан. Тугунни ўпиб, пешонасига суртиб уни очибди. Ичидан қуллик пайти кийган эски-туски кийими чиқибди. Уни кийиб ойнанинг олдида ўтибди. Ўзига ўзи: “Авваллари шу кийимни кийиб юрганингда ким эканлигингни эслайсанми?” — деб сўрабди. — Ҳеч ким... Бор-йўғи сотиладиган қул эдинг, холос. Аллоҳ сенга Султоннинг қўли билан, лойиқ бўлмасанг ҳам Ўз раҳматидан шундай неъматларини лутф қилди. Асло қаердан келганингни унутма! Чунки, мол-мулк инсоннинг ақлини олади, унутишга мажбурлайди. Шундай экан, сен ҳам сендан камроқ неъматга эга бўлганларга паст назар билан қараб, кибрланма! Буни асло унутма, эй Аёз! — деб сандиқни

ёпиб, қулфлабди ва секингина эшикдан чиқибди. Хазинадан чиқар-чиқмас, Султон билан юзма-юз келибди. Шунда Султон Аёзга қараб туриб кўзидан дона-дона ёш оқа бошлабди. Султон гапиришга ҳам қийналиб, томоғига нимадир тиқилиб қолибди ва ўзини мажбурлаб бўлса ҳам қулига шундай дебди:

— Бугунга қадар бойликларимнинг хазинабони эдинг. Энди... Қалбимнинг ҳам хазинабонига айландинг. Менга, ҳақиқий Султоним олдида ҳеч ким эканлигини ва унга қандай муносабатда бўлишим кераклигини ўргатдинг...

ОДИЛ СУДЬЯ

БУ воқеа ўтган асрнинг 80-йилларида содир бўлган. Эри урушдан қайтмаган кекса аёл комбинатдан нон ўғирлагани учун суд қилинапти. У айбини тан олиб, нафақасиз яшаётганини, бу ишни оч қолганидан содир этганини айтаяпти. Судья унга:

— Сиз ўғирлик қилганингни тан олиб турибсиз. Мен сизга 20 сўм жарима соламан ва бу пул сизда йўқлигини биламан. Шунинг учун ўрнингизга уни ўзим тўлайман, — деди ва чўнтагидан 20 сўм чиқариб, жарима сифатида давлат хазинасига ўтказди.

Суд залида сукунат ҳукмрон. Бироздан кейин судья иштирокчиларига қарата шундай деди:

— Ҳаммангизга 15 сўмдан, участка ноизири ва маҳалла раисига 20 сўмдан жарима соламан.

Чунки сиз яшаётган шаҳарда нон ўғирлашга мажбур бўлган фақир яшапти ва бунга қисман бўлса-да, сизлар ҳам жавобгарсизлар!

Шу тариқа 185 сўм пул йиғилди ва судья уни кекса аёлга берди.

Бу судья тажрибали инсон эди. Унинг қарори ҳаммага таъсир қилди. Маҳалла раиси ва участка ноизири боқувчисини йўқотган аёлга нафақа тайинлашида кўмаклашиб, уни тўғри йўлга бошлайди...

У шундай дер эди: “Қаерда одамлар қорнини тўйдириш учун ўғирлик қилса, демак, у ерда адолат тарозиси бузилган бўлади. Давлат хизмати ходимлари ночор одамларни топиб, рўйхатга олиб, уларга қонунда белгиланган нафақа билан таъминлаб қўйиши зарур. Шунда мамлакат ривожланади ва халқ бой бўлади”.